

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z wniosku E. F.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o zasiłek chorobowy i świadczenie rehabilitacyjne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 marca 2016 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w G.
z dnia 30 kwietnia 2015 r.,

1. oddala zażalenie,

**2. przyznaje radcy prawnemu D. M. - Kancelaria Radców
Prawnych w G. - od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego - Sądu
Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.) kwotę 120 zł (sto
dwadzieścia) powiększoną o stawkę należnego podatku od
towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej
udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. odrzucił skargę o wznowienie postępowania wniesioną przez wnioskodawczynię E. F. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G. o zasiłek chorobowy i świadczenie

rehabilitacyjne, zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia 25 marca 2011 r., uznając, że skarga nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia (art. 401 k.p.c.).

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że wnioskodawczyni formułując zarzuty skargi powołała się na nieważność postępowania - art. 401 pkt 2 k.p.c., wskazując że zarzucana nieważność dotyczyła etapu postępowania przed pozwanym organem rentowym, który (generalnie rzecz ujmując) przeprowadził u niej kontrolę w zakresie, który nie dotyczył prawidłowości zwolnień lekarskich, a następnie oparł na niej zaskarżone w sprawie decyzje. Ubezpieczona argumentowała, że z przyczyn finansowych nie miała prawnika i nie знаła obowiązujących przepisów.

Sąd podkreślił, że skarga o wznowienie postępowania na gruncie „procesowym” odnosi się wyłącznie do enumeratywnie wymienionych w ustawie „wadliwości” zaistniałych podczas postępowania sądowego, tymczasem skarżąca na takie okoliczności nie wskazuje, koncentrując się wyłącznie na etapie postępowania administracyjnego. Ponadto podstawa wznowienia postępowania obejmująca przyczynę nieważności w postaci nienależytej reprezentacji dotyczy w szczególności sytuacji, w której podczas postępowania sądowego nie działał organ osoby prawnej, gdy działała osoba, która utraciła przymiot przedstawiciela ustawowego, bądź gdy działała osoba, która nie mogła być pełnomocnikiem. Przyczyną taką nie jest natomiast brak ustanowienia przez stronę profesjonalnego pełnomocnika.

W zażaleniu na to postanowienie, pełnomocnik wnioskodawczyni domagał się jego uchylenia wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania obejmującymi koszty pomocy prawnej udzielonej z urzędu, nieopłaconych w całości ani w części. Pełnomocnik zarzucił naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. przez nieuwzględnienie przez Sąd Okręgowy w G. wszystkich istotnych okoliczności sprawy, mających wpływ na rozstrzygnięcie oraz art. 410 k.p.c. przez przyjęcie, że skarga o wznowienie postępowania nie została oparta na ustawowej podstawie.

W ocenie wnoszącego zażalenie, nie można zgodzić się z Sądem Okręgowym, że nie zachodzi podnoszona przez ubezpieczoną podstawa określona dyspozycją art. 401 pkt. 2 k.p.c., skoro ten sam Sąd stwierdza, że

skarżąca sformułowała podstawę wznowienia w sposób odpowiadający kodeksowym podstawom. Podkreślił, nadto że skarżąca wyraźnie wskazała, iż ustawowe podstawy wznowienia postępowania zaistniały dopiero w lutym 2015 r. gdy jej stan psychofizyczny pozwolił zrozumieć okoliczności w jakich się znalazła (vide jej pismo z 30 kwietnia 2015 r.) co upoważnia twierdzenie, że w okresie w jakim toczył się proces zakończony wyrokiem, co do którego została złożona skarga wnioskodawczyni nie była zdolna do dokonywania w pełni świadomych czynności procesowych, a co za tym idzie była pozbawiona możliwości działania. Tak opisane przez ubezpieczoną okoliczności niewątpliwie stanowią podstawę ustawową zakreśloną dyspozycją art. 401 pkt. 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Instytucja wznowienia postępowania opiera się na przysługującej poza tokiem instancji skardze o reasumpcję wadliwego (z przyczyn wskazanych w ustawie) postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem i zastąpienie zapadłego orzeczenia orzeczeniem nowym. Nadzwyczajny charakter tego środka prawnego, powoduje, że wznowienie postępowania sądowego może nastąpić wyłącznie z przyczyn ściśle określonych w ustawie, a to z powodu nieważności (art. 401 pkt 1 i 2 k.p.c.), z powodów restytucyjnych (art. 403 k.p.c.) oraz w sytuacji wydania wyroku na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą (art. 401¹ k.p.c.). Po wniesieniu skargi o wznowienie postępowania sąd dokonuje jej kontroli z punktu widzenia zachowania warunków formalnych określonych w art. 409 k.p.c., toteż skarżący zobowiązany jest wykazać w niej – pod rygorem odrzucenia skargi – przesłanki dopuszczalności wznowienia. Oznacza to oparcie skargi na ustawowej podstawie oraz podanie okoliczności, w odniesieniu do których sąd stwierdza zachowanie terminu. Sąd dokonujący badania dopuszczalności skargi przyjmuje, że strona dotrzymała terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania z przyczyn nieważności wówczas, gdy jest niewątpliwe, że skarga została złożona przed upływem trzech miesięcy od daty dowiedzenia się przez wnoszącą skargę o wyroku zapadłym w sprawie, w której nie był on należycie

reprezentowany albo gdy wskutek naruszenia przepisów prawa pozbawiony był możliwości działania.

W ocenie Sądu Najwyższego samo sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający przepisom art. 401-404 k.p.c. nie oznacza, że skarga opiera się na ustawowej podstawie, jeżeli już z jej uzasadnienia wynika, że podnoszona podstawa nie zachodzi. Taka skarga, nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia, podlega odrzuceniu (art. 410 § 1 k.p.c.; por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNCP 1968 nr 8-9, poz.154; z dnia 9 maja 2008 r., II PZ 65/07, OSNP 2009 nr 17-18, poz. 233; z dnia 16 października 2007 r., V CO 27/07 z glosą A. Chorążewskiej, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2009 nr 2, poz. 19, z dnia 23 stycznia 2008 r., V CZ 133/07, niepublikowanym; z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, OSNAPIUS 2001 nr 4, poz. 133; z dnia 7 lipca 2005 r., IV CO 6/05, Biuletyn Sądu Najwyższego 2005 nr 9, s.14, w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1981 r., I CO 5/81, OSNCP 1982 nr 5-6, poz. 77 oraz w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 1996 r., I CRN 101/95, OSNC 1996 nr 10, poz. 138).

Zważywszy, że zarzut nieważności postępowania nie został podbudowany uzasadnieniem podstawy wznowienia z art. 401 § 1 pkt 2 k.p.c., a w części dotyczącej zarzutów co do postępowania, koncentrował się na postępowaniu toczącym się przed organem rentowym, wskazana ustawowa podstawa wznowienia w rzeczywistości nie występuje, co trafnie ocenił Sąd. W piśmiennictwie prawniczym omawianą podstawę wznowienia utożsamia się z podstawą nieważności przewidzianą w art. 379 pkt 5 k.p.c., a w świetle zgodnej judykatury Sądu Najwyższego dotyczącej tego przepisu, strona zostaje pozbawiona możliwości działania tylko wtedy, gdy doszło do całkowitego pozbawienia jej możliwości obrony swych praw, a więc gdy znalazła się w takiej sytuacji, która uniemożliwiła, a nie tylko utrudniła lub ograniczyła popieranie przed sądem dochodzonych żądań lub obronę przed zarzutami strony przeciwnej (por. np. orzeczenie z dnia 21 czerwca 1961 r., 3 CR 953/60, OSPiKA 1963/5, poz. 137; NP 1963/1, s. 117 z glosą W. Siedleckiego,) wyrok z dnia 20 stycznia 1966 r., II PR 371/65, OSNCP 1966 nr 10, poz. 172; wyrok z dnia 14 czerwca 1968 r., I CR 432/67, OSNCP 1969 nr 7-8,

poz. 137, wyrok z dnia 10 lipca 1974 r., II CR 331/74, OSNCP 1975 nr 5, poz. 84, „Nowe Prawo” 1976/5, s. 807 z glosą J. Klimkowicza, a ostatnio wyrok z dnia 2 kwietnia 1998 r., I PKN 521/97, OSNAPUS 1999 nr 6, poz. 203 oraz z dnia 1 października 1998 r., I PKN 359/98, OSNAPUS 1999 nr 21, poz. 681). O takim pozbawieniu skarżącej możliwości działania, nawet w świetle jej twierdzeń, nie może być mowy, skoro brała udział w postępowaniu i podejmowała niezbędne czynności procesowe, ale także wносиła środki odwoławcze w toku instancji, pomimo, że jak sama wskazuje nie była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika.

Odrzucenie skargi przez Sąd Okręgowy było w tej sytuacji w pełni uzasadnione (art. 410 § 1 k.p.c.), toteż Sąd Najwyższy oddalił zażalenie (art. 398¹⁴ w związku z art. 394 § 3 k.p.c.).

Orzekając o kosztach postępowania Sąd Najwyższy uwzględnił taryfowe wynagrodzenie pełnomocnika zgodnie § 11 ust. 2 oraz § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r. poz. 490 ze zm.).